

6. Lewowicki T., Przemiany oświaty, Warszawa 1997.
7. MEN o programie wychowawczym szkoły, Warszawa 2001.
8. Muchacka B., Szymański M., „Poszukiwanie dobrego nauczyciela. Kilka odniesień do pracy nauczycieli i szkoły”, Kraków 2008
9. Muchacka B., Szymański M., Nauczyciel w świecie współczesnym, Wydawnictwo Impuls Kraków 2008.
10. Popek S., Winiarz A., Nauczyciel zawód, powołanie, pasja. Wyd. UMCS , Lublin 2009
11. Przygońska E., Nauczyciel rozwój zawodowy i kompetencje. Gulińska-Grzeluszka D. Kompetencje nauczyciela przedszkola. Toruń 2010.
12. Szempuch J., Nauczyciel w warunkach zmiany społecznej i edukacyjnej, Wyd. Impuls, Kraków 2012.
13. Śliwerski B., w pracach: Jak zmienić szkołę?, Impuls, Kraków 1998; Program wychowawczy szkoły, WSiP, Warszawa 2001
14. Tyl A., nauczyciel wczesnej edukacji wobec zmieniającej się rzeczywistości edukacyjnej, kulturowej i społecznej, Łódź 2011

УДК 377.1:377.35:687.01

Маланчук М.В.,
майстер виробничого навчання ДНЗ
«Подільський центр ПТО»,
malanchukmariya@gmail.com

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У сучасну епоху зміна стандартів і механізмів суспільного функціонування зумовлює потребу модернізації системи професійної підготовки педагогів з метою формування компетентних і конкурентоспроможних фахівців, які ефективно здійснюватимуть поліфункціональну педагогічну діяльність [1].

Сьогодні, як ніколи гостро стоїть проблема розвитку педагогічної майстерності викладачів професійної школи, причому як досвідчених, так і молодих. Причиною є недостатня увага до цієї складової педагогічної компетентності під час професійної підготовки у ВНЗ. Педагогічна майстерність справедливо вважається однією з найважливіших професійних якостей особистості викладача професійної школи. За словами І. Зязюна, питання про педагогічну майстерність – це питання про якість «інструмента», тобто про людську якість педагога і про якість його життя, її відповідність проповідуваним людським ідеалам. Це особливий стан, який уможливорює рівень професійної свободи педагога, визначаючи межі можливого і

внутрішньо дозволеного в педагогічній реальності [2].

Становлення України як демократичної держави з розвинутою ринковою економікою пов'язане зі значними змінами в усіх сферах життєдіяльності країни. Ці зміни стосуються насамперед освіти, яка покликана забезпечувати не лише інтелектуальний потенціал суспільства, але й готувати фахівців нового типу відповідно до потреб сучасного виробництва. Підготовка конкурентоспроможних спеціалістів, передусім робітничих професій, потребує не лише значних матеріальних ресурсів, а й наявності висококваліфікованих інженерно-педагогічних кадрів.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ) як цілеспрямоване безперервне вдосконалення їхньої фахової майстерності, професійних знань, умінь і навичок є необхідною умовою ефективної роботи закладів цієї галузі освіти в сучасних економічних умовах. Система підвищення кваліфікації є досить потужним чинником, здатним не лише сприяти професійному розвитку викладачів ПТНЗ, а й відповідно забезпечити динамічність організаційного розквіту освітньої сфери загалом і професійно-технічної освіти зокрема.

Серед факторів, що впливають на ефективність системи підвищення кваліфікації, основними є філософія її існування, а також принципи організації та функціонування. Серед основних критеріїв такої системи – безперервність, гнучкість, орієнтація на індивідуальні потреби, практична спрямованість, оптимальність організації навчального процесу, адекватність методів навчання.

Реалізація принципу освіти впродовж життя потребує організації неперервного підвищення кваліфікації та зростання фахової майстерності педагогів системи професійно-технічної освіти, розробки нових концептуальних підходів до підвищення кваліфікації різних категорій педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти, основними передумовами яких є сучасні процеси освітньої реформи, визначення нових підходів у функціонуванні системи педагогічної освіти з урахуванням міжнародного досвіду [2].

Нижче наведено приклади розвинутих країн світу.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників у **Франції** забезпечується різноманітними установами післядипломної освіти, університетськими інститутами і регіональними центрами освіти. Серед пріоритетних напрямів реформування системи неперервної освіти Франції: значне покращення освіти вчителів, навчання через дослідницьку роботу, масове запровадження в освітній процес інновацій, створення нових навчально-науково-дослідних установ вищого рівня. Особливістю системи підвищення кваліфікації Франції є особиста зорієнтованість професійного розвитку вчителя. Тривалість усіх періодів підвищення кваліфікації у Франції за кошти бюджету чи підприємства з початку активного професійного життя до моменту виходу на пенсію має скласти один рік (або 1200 годин, якщо підвищення кваліфікації відбувається без відриву від виконання виробничих чи службових обов'язків) [3].

У **Великій Британії** підвищення кваліфікації відбувається за двома

моделями: курсова модель (coursemodel) на базі вищих навчальних закладів та підвищення кваліфікації безпосередньо в школах (schoolbasedin-serviceeducation). Головною метою системи підвищення кваліфікації є ознайомлення вчителів із новинками теорії та практики педагогічної діяльності, прогресивними педагогічними технологіями, а також закріплення у них навичок самостійного набуття знань, необхідних для професійного розвитку. Підвищення кваліфікації відбувається за гнучкими навчальними планами і варіативними навчальними програмами. Підвищення кваліфікації безкоштовне, а на період навчання вчитель звільняється від занять у школі. Про підвищення кваліфікації зазначається у трудовому контракті [4].

Післядипломна педагогічна освіта вчителів у **Німеччині** включає два основні напрями: підвищення кваліфікації і додаткову підготовку. Коло завдань першого напрямку пов'язано з професійним удосконаленням учителя відповідно до його базової спеціальності (учитель-предметник). Завдання другого напрямку в документах земель пов'язано з наданням учителю нової педагогічної спеціальності або вдосконаленням його професійної кваліфікації для переходу на вищу посаду.

Підвищення кваліфікації у Німеччині – добровільна справа кожного педагога, який має можливість отримати додаткову спеціальність, навчаючись на підготовчих курсах, організованих земельними міністерствами культури та освіти або ж в університетах. Заклади післядипломної освіти Німеччини (академії підвищення кваліфікації та інститути шкільної педагогіки) пропонують педагогам гнучкі, мобільні і динамічні форми навчання, що стимулюють їх професійний розвиток [3].

У **США** підвищення кваліфікації забезпечується різнорівневими вищими навчальними закладами, які пропонують широкий перелік різних за часом програм підвищення кваліфікації, за очною і дистанційною формою навчання, деякі програми викладаються безпосередньо в навчальному закладі. Зміст підвищення кваліфікації визначається стандартами професійної педагогічної освіти за фахом і передбачає їх фундаментальну, психолого-педагогічну, методичну, інформаційно-технологічну, практичну й соціально-гуманітарну підготовку [5]. Загалом система підвищення кваліфікації в США дуже поширена, бо має під собою матеріальне підґрунтя: учитель, який впродовж року проходив навчання за будь-якою формою, має можливість отримати надбавку до зарплати. Раз на п'ять років педагоги проходять обов'язкову сертифікацію для підтвердження учительської ліцензії, що вимагає постійного розвитку і вдосконалення свого фаху.

Таким чином, модернізація вітчизняної освіти потребує розроблення стратегій розвитку системи професійно-педагогічної діяльності з урахуванням принципів системи педагогічної освіти в Україні: відповідність освіти потребам особистості, суспільства, держави; пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей у формуванні педагога.

Література

1. Муқан Н. В., Грогодза І. Ю. Професійний розвиток педагогів: теоретичні та методологічні аспекти // Педагогічні науки: теорія, історія,

- інноваційні технології. – 2013. – № 5 (31).
2. Оверко Н. Розвиток фахової майстерності педагогів професійної школи у системі підвищення кваліфікації // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2013. – № 4.
 3. Синенко С. І. Розвиток післядипломної педагогічної освіти в країнах Західної Європи (Англія, Франція, Німеччина): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 / С. І. Синенко. – К., 2002. – 21 с.
 4. Гаргай В. Б. Курсовая модель повышения квалификации учителей на Западе [Электронный ресурс] / В. Б. Гаргай // Сибирский учитель. – 2003. – Выпуск № 6 (30). – Режим доступа: <http://www.sibuch.ru/article.php?no=205>.
 5. Ковальчук В. Професійний розвиток учителів: зарубіжний досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://education-ua.org/ua/porivnyalna-pedagogika/485-profesijnij-rozvitok-uchiteliv-zarubizhnij-dosvid>.

УДК 37.015.3

Маліновська Н.В.
майстер виробничого навчання ДНЗ
«Подільський центр ПТО»

ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА

Останнім часом педагогічна лексика щодо характеристики якості педагогічного працівника збагатилася іншомовною термінологією, новими модифікаціями традиційних понять, серед яких усе більшого значення набуває педагогічний професіоналізм, педагогічна компетентність. У науковій літературі визначається пріоритет компетентності як однієї з головних якостей особистості вчителя поряд із гуманізмом, демократизмом, духовною культурою, організаторським талантом.

Розуміння педагогічної компетентності як стану педагога не може обмежуватися вивченням рівня професійної та психолого-педагогічної готовності вчителя до своєї діяльності та її результатів. Необхідно враховувати, що на ефективність педагогічної діяльності безпосередньо впливають і особистісні якості вчителя. Одним із найважливіших чинників професійної успішності педагога є формування його професійних якостей, психологічної компетентності [1].

Метою статті є аналіз змісту поняття «психологічна компетентність» у професійній діяльності педагога.

Унікальність професії педагога полягає у тому, що він створює умови розвитку людини, її освіти, а основу педагогічної освіти складає психологічне знання як учіння про сутність людини і закономірності її розвитку. У цьому контексті стає очевидною необхідність підвищення психологічної грамотності сучасного педагога. Психологічна компетентність педагога – запорука ефективності навчально-виховного процесу.

У зарубіжній психолого-педагогічній літературі поняття компетентності найчастіше використовується як характеристика кінцевої